

ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ 2025 - Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ - 2 ΙΟΥΝΙΟΥ 2025

ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΘΕΩΡΗΤΙΚΗΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΑΠΑΝΤΗΣΕΩΝ: ΒΕΒΑ ΚΑΛΛΙΟΠΗ, ΣΙΧΛΙΜΙΡΗ ΣΤΑΣΙΝΗ, ΑΚΤΣΙΑΛΗ ΤΖΩΡΤΖΙΑ, ΑΝΤΩΝΙΑΔΗ ΘΕΟΔΩΡΑ, ΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΒΑΣΙΛΙΚΗ, ΜΑΤΖΟΡΑΚΗ ΣΠΑΡΤΗ, ΠΑΤΣΟΥΡΑ ΣΟΦΙΑ, ΠΕΤΡΟΥΤΣΟΥ ΒΙΟΛΕΤΤΑ, ΣΥΡΚΟΓΛΟΥ ΝΑΤΑΛΙΑ, ΤΖΙΤΖΗΣ ΓΙΑΝΝΗΣ, ΧΑΪΝΤΟΥΤΗΣ ΗΛΙΑΣ

A.1. α. 1α, 2β, 3β

β. Παρ'ήν: ὁδόν

ὑπέρ ὧν: παραφράγματα

B.1. Ο Πλάτωνας επιλέγει να αναπτύξει το θέμα του μύθου μέσω αλληγορίας, όπως δηλώνεται με το ρήμα «ἀπεικασον». Το ρήμα ἀπεικάζω σημαίνει απομιμούμαι, απεικονίζω, παρουσιάζω μέσα από μια παραβολή/σύγκριση. Η χρήση του συγκεκριμένου ρήματος στην αρχή της αφήγησης, που είναι γνωστή ως ο «(πλατωνικός) μύθος του σπηλαίου», σηματοδοτεί την έναρξη ενός λόγου αλληγορικού. Μια αλληγορία συνεπάγεται πως όσα λέγονται έχουν και ένα άλλο επίπεδο σημασιών, πως οι λέξεις, οι έννοιες και οι περιγραφές έχουν πέρα από την κυριολεκτική τους και μια συμβολική σημασία.

Στην αλληγορία του σπηλαίου όπως αναπτύσσεται στην αρχή του Ζ' βιβλίου της Πολιτείας, ο Πλάτωνας αναφέρεται στην επίδραση που ασκεί η παιδεία στην ανθρώπινη φύση.

Με τις λέξεις, λοιπόν, «παιδείας τε περί καί ἀπαιδευσίας» ορίζεται μια πρώτη θεματική για τον μύθο του σπηλαίου: ο Πλάτων θα μιλήσει, όπως αναφέρθηκε, αλληγορικά περί παιδείας (και έλλειψης παιδείας). Στην Πολιτεία, γενικότερα, η αναφορά στην παιδεία γίνεται πάντα σε σύνδεση με την ηθική διαπαιδαγώγηση των πολιτών (424a): τροφή γάρ καί παίδευσις χρηστή σωζομένη φύσεις ἀγαθὰς ἐμποιεῖ, καὶ αὖ φύσεις χρησταὶ τοιαύτης παιδείας ἀντιλαμβανόμεναι ἔτι βελτίους τῶν προτέρων φύονται [: γιατί η καλή εκπαίδευση και η ανατροφή, αν διατηρείται, γεννά καλές φύσεις, και πάλι οι χρηστές αυτές φύσεις, όταν λάβουν μια τέτοια ανατροφή, θα γίνουν ακόμη καλύτερες από τις προηγούμενες]. Στον μύθο του σπηλαίου, ειδικότερα, η αναφορά στην παιδεία έχει και γνωσιολογικό περιεχόμενο: πώς μπορεί ο άνθρωπος να γνωρίσει την αλήθεια, και μάλιστα το αληθινά υπαρκτό;

Ο Σωκράτης σκηνοθετεί μια παράδοση ιστορία, την οποία όμως θεωρεί απλή αναπαράσταση της κοινής ανθρώπινης συνθήκης: όπως τα ανθρώπινα σώματα είναι ακινητοποιημένα και δέσμια στο υπόγειο, (έκ παιδων ὄντας ἐν δεσμοῖς καὶ

τά σκέλη καί τούς αὐχένας, ὥστε μένειν τε αὐτοὺς εἰς τε τό πρόσθεν μόνον ὄρᾶν, κύκλῳ δέ τὰς κεφαλὰς ὑπὸ τοῦ δεσμοῦ ἀδυνάτους περιάγειν), ἔτσι καὶ ἡ ψυχὴ εἶναι φυλακισμένη στὶς αἰσθήσεις τοῦ σώματος.

Οἱ δεσμώτες γνωρίζουν μόνον ὅτι ἀκοῦν καὶ βλέπουν, δὲν ἔχουν ἀμεση ἀντίληψη τοῦ φωτός καὶ τῶν ὄντων, ἀλλὰ ἐμπιστεύονται ἀπόλυτα τὶς αἰσθήσεις τους. Ἀντικρύζουν μόνον τὶς σκιές τῶν ἀντικειμένων ποὺ δημιουργεῖ ἡ τεχνητὴ φωτιά στὸν ἀπέναντι τοῖχο τῆς σπηλιάς (οἶεῖ ἂν τι ἑωρακέναι ἄλλο πλὴν τὰς σκιὰς τὰς ὑπὸ τοῦ πυρὸς εἰς τὸ καταντικρὺ αὐτῶν τοῦ σπηλαίου προσπιπτούσας;) τὶς ὁποῖες ἐκλαμβάνουν ὡς ἀληθινὰ ὄντα (οὐ ταῦτα ἡγῆ ἂν τὰ ὄντα αὐτοὺς νομίζειν ἄπερ ὀρῶεν;).

Εξαιτίας τῆς περιορισμένης γνωσιολογικῆς εἰκόνας τῶν αἰσθήσεων, οἱ δεσμώτες ζοῦν σὲ μιὰ ψευδαῖσθηση, δέσμοι τῆς ἀγνοίας, τῶν παθῶν καὶ τῶν προκαταλήψεών τους.

B.2. Στὴν πρώτη παράγραφο τοῦ παράλληλου κειμένου ὁ Ὅργουελ υποστηρίζει ὅτι τὸ Κόμμα ἀλλοιώνει τὴν πραγματικότητα, με ἀποτέλεσμα οἱ πολῖτες νὰ ἔχουν μιὰ διαστρεβλωμένη εἰκόνα τοῦ κόσμου (τὸ Κόμμα θὰ ἀνακοίνωνε ὅτι δύο καὶ δύο ἔκαναν πέντε, κι ἐσύ θὰ ἔπρεπε νὰ το πιστέψεις). Ὅπως οἱ ἐγκλωβισμένοι πολῖτες τοῦ Ὅργουελ ζοῦν σὲ μιὰ ψευδὴ πραγματικότητα, ἔτσι καὶ στὸ κείμενο ἀναφορὰς οἱ ἐγκλωβισμένοι δεσμώτες (ὄντας ἐν δεσμοῖς) τοῦ σπηλαίου ζοῦν σὲ μιὰ ψευδαῖσθηση (οὐ ταῦτα ἡγῆ ἂν τὰ ὄντα αὐτοὺς νομίζειν ἄπερ ὀρῶεν;). Οἱ δεσμώτες ἀντλοῦν τὴν γνώση τους με τὶς περιορισμένες αἰσθήσεις τους καὶ ἀντιλαμβάνονται ὡς ἀληθινὰ ὑπαρκτὰ τὶς σκιές τῶν ἀντικειμένων.

Στὴν δευτέρη παράγραφο τοῦ παράλληλου κειμένου ὁ Ὅργουελ υποστηρίζει ὅτι ἡ ἐμπιστοσύνη στὶς αἰσθήσεις εἶναι θεμέλιο τῆς ἐλευθερίας καὶ τῆς λογικῆς (Ὁ υλικὸς κόσμος ὑπάρχει, οἱ νόμοι τοῦ δὲν ἀλλάζουν). Ὁ υλικὸς κόσμος, δηλαδή, ἀποτελεῖ μιὰ ἀντικειμενικὴ πραγματικότητα. Ἡ ἀνθρώπινη γνώση εἶναι ἐμπειρικὴ καὶ βασίζεται στὶς αἰσθήσεις (οἱ πέτρες εἶναι σκληρές, τὸ νερὸ εἶναι υγρὸ, τὰ ἐλεύθερα ἀντικείμενα πέφτουν πρὸς τὸ κέντρο τῆς γῆς). Ἀντίθετα, στὸ κείμενο ἀναφορὰς οἱ αἰσθήσεις θεωροῦνται ἀναξιόπιστες καὶ παραπλανητικὲς, γι' αὐτὸ καὶ ὁ Πλάτων τὶς ἀπορρίπτει ὡς πηγὴ γνώσης (τοὺς γὰρ τοιοῦτους πρῶτον μὲν ἑαυτῶν τε καὶ ἀλλήλων οἶεῖ ἂν τι ἑωρακέναι ἄλλο πλὴν τὰς σκιὰς τὰς ὑπὸ τοῦ πυρὸς εἰς τὸ καταντικρὺ αὐτῶν τοῦ σπηλαίου προσπιπτούσας;). ΓΙΑ ΤΟΝ ΠΛΑΤΩΝΑ, ὁ ἄνθρωπος μπορεῖ νὰ φτάσῃ στὴν ἀληθινὴ γνώση μόνον μέσω τῆς νόησης καὶ ὄχι μέσω τῶν αἰσθήσεων.

[Εναλλακτικὰ: Οἱ δεσμώτες τοῦ Πλάτωνα εἶναι παθητικοὶ καὶ συμβιβασμένοι, καθηλωμένοι καὶ ἀκίνητοι (ἀκινήτους γε τὰς κεφαλὰς ἔχειν ἡναγκασμένοι εἶεν διὰ βίου;). Ἀντίθετα, ὁ Γουίνστον στὸ ἔργο τοῦ Ὅργουελ ἀμφισβητεῖ τὴν φιλοσοφία

του Κόμματος και επιχειρεί να ελευθερωθεί (Η καρδιά του Γούνιστον βούλιαξε στην σκέψη της τεράστιας δύναμης που παρατασσόταν εναντίον του / Είχαν άδικο, κι αυτός είχε δίκιο).

- B.3.** 1. οισοφάγο
2. φόρος
3. φορέματα
4. φέρσιμο
5. φερέφωνο

- B4.** 1. Λάθος
2. Λάθος
3. Σωστό
4. Σωστό
5. Λάθος

Γ.1. Μετάφραση

(Και ισχυρίζεται ο Πρόδικος) ότι αυτή (δηλαδή η Κακία) εξέταζε συχνά τον εαυτό της και κοίταζε/πρόσεχε αν και κάποιος άλλος την έβλεπε/θαύμαζε, ενώ πολλές φορές έστρεφε το βλέμμα στη σκιά της. Και μόλις πλησίαζαν τον Ηρακλή, αυτή που αναφέρθηκε πρώτη ερχόταν/βάδιζε με τον ίδιο τρόπο/ρυθμό, αντιθέτως η άλλη, επειδή ήθελε να προλάβει, έτρεξε προς τον Ηρακλή και του είπε: Βλέπω, Ηρακλή ότι απορείς/Σε βλέπω, Ηρακλή, να απορείς ποιο δρόμο να πάρεις/ακολουθήσεις στη ζωή σου. Αν, λοιπόν, με διαλέξεις, αφού με κάνεις φίλη σου, θα σε οδηγήσω στον πιο ευχάριστο και εύκολο δρόμο και δε θα υπάρξει τίποτα απολαυστικό που δε θα γευτείς/δε θα είσαι άπειρος σε καμία ηδονή/ευχαρίστηση, και θα ζεις διαρκώς χωρίς να δοκιμάσεις τις δυσκολίες.

Γ.2. Στο απόσπασμα η Αρετή και η Κακία παρουσιάζονται λεπτομερώς.

Αρχικά, η Αρετή περιγράφεται αξιοπρεπής/όμορφη στην εμφάνιση (εὐπρεπὴ ἰδεῖν), αρχοντική (ἐλευθέριον φύσει). Στη συνέχεια παρουσιάζεται αγνή (τὸ μὲν σῶμα καθαρότητι), σεμνή (αἰδοῖ), συνετή (σωφροσύνη), με φόρεμα λευκό.

Από την άλλη η Κακία περιγράφεται καλοθρεμμένη/χυμώδης/με καμπύλες (εἰς πολυσαρκίαν), επιτηδευμένα στολισμένη/μακιγιαρισμένη/με προσεγμένη εμφάνιση (λευκοτέραν τε καὶ ἐρυθροτέραν τοῦ ὄντος) με παράστημα στητό/ορθό (ὀρθοτέραν φύσεως) με βλέμμα επίμονο (ὄμματα ἀναπεπταμένα) και φόρεμα διάφανο (ἄν διαλάμποι·)

Γ.3. α. γυναῖκας → γυναικός

φύσει → φύσεως
σῶμα → σώματος
καθαρότητι → καθαρότητος

β. φάνηθι
μειζόνων
όψομένη
έπεσκόπει
άγάγωμεν
ούδεμιᾶ

- Γ.4. α. ιδεῖν:** Απαρέμφατο της Αναφοράς από το επίθετο εὐπρεπῆ.
- τῆς φύσεως:** ετερόπτωτος ονοματικός προσδιορισμός, γενική συγκριτική από το ὀρθοτέραν.
- τῷ Ἡρακλεῖ:** Αντικείμενο στο προσδραμεῖν (ρήμα προσέγγισης).
- ἀποροῦντα:** Κατηγορηματική μετοχή που αναφέρεται στο Αντικείμενο “σε” του ρήματος ὀρῶ (ρήμα αίσθησης).
- φίλην:** Κατηγορούμενο στο Αντικείμενο ἐμέ μέσω της μετοχής ποιησάμενος.
- τῶν χαλεπῶν:** Ετερόπτωτος ονοματικός προσδιορισμός, γενική αντικειμενική στο ἄπειρος.
- β. εἴ τις ἄλλος αὐτήν θεᾷται:** Δευτερεύουσα ονοματική πλάγια ερωτηματική πρόταση, ολικής αγνοίας μονομελῆς που εισάγεται με το (εἴ). Λειτουργεί ως αντικείμενο στο απαρέμφατο ἐπισκοπεῖν (ρήμα προσοχής). Εκφέρεται με οριστική (θεᾷται), για να δηλώσει το πραγματικό.